

Rolnummers 6482 en 6555
Arrest nr. 2/2018 van 18 januari 2018

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, in samenhang gelezen met de artikelen 203, 205 en 210 van hetzelfde Wetboek en met artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen, gesteld door de beslagrechter van de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde, en door de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, P. Nihoul en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

a. Bij vonnis van 29 juni 2016 in zake het openbaar ministerie tegen A. v.H., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 11 juli 2016, heeft de beslagrechter van de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde, de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met de artikelen 203, 205 en 210 Wetboek van Strafvordering, de bepalingen over de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet, (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat de rechtsgeldigheid van het hoger beroep, op straffe van verval, afhankelijk wordt gemaakt van het tijdig indienen van een regelmatig grievenverzoekschrift indien de akte van aanhangigmaking van het hoger beroep gebeurt volgens de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bedoelde verklaring, welke als akte van hoger beroep open staat voor alle betrokken partijen, terwijl de rechtsgeldigheid van het hoger beroep niet op straffe van verval, afhankelijk wordt gemaakt van het indienen van een regelmatig grievenverzoekschrift indien de akte van aanhangigmaking van het hoger beroep gebeurt volgens het in artikel 205 Wetboek van Strafvordering bedoelde exploit van dagvaarding, welke als akte van hoger beroep uitsluitend open staat voor het Openbaar Ministerie ?

2. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met de artikelen 203, 205 en 210 Wetboek van Strafvordering, de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat, aan de partij die beroep aantekent overeenkomstig artikel 203 Wetboek van Strafvordering, een bijkomende substantiële vormvereiste wordt opgelegd op straffe van verval van haar beroep, terwijl diezelfde vormvereiste niet wordt opgelegd aan de enige partij die beroep kan aantekenen artikel 205 Wetboek van Strafvordering, met name het Openbaar Ministerie ?

3. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met de artikelen 203, 205 en 210 Wetboek van Strafvordering, de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat, indien hoger beroep wordt ingesteld volgens de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bedoelde verklaring, wat als akte van hoger beroep open staat voor alle partijen die principaal hoger beroep instellen, het grievenverzoekschrift moet worden neergelegd binnen een termijn van 30 dagen op straffe van verval, terwijl, indien hoger beroep wordt betekend volgens artikel 205 Wetboek van Strafvordering, wat als akte van hoger beroep uitsluitend open staat voor het Openbaar Ministerie, het (gebeurlijk vereist) grievenverzoekschrift kan worden neergelegd binnen een termijn van 40 dagen ?

4. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met de artikelen 203, 205 en 210 Wetboek van

Strafvordering, de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat, indien hoger beroep wordt ingesteld volgens de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bedoelde verklaring, wat als akte van hoger beroep open staat voor alle partijen die principaal hoger beroep instellen, het grievenverzoekschrift moet worden neergelegd ter griffie op straffe van verval, terwijl, indien hoger beroep wordt betekend volgens artikel 205 Wetboek van Strafvordering, wat als akte van hoger beroep uitsluitend open staat voor het Openbaar Ministerie, het (gebeurlijk vereist) grievenverzoekschrift kan worden mede betekend in het gerechtsdeurwaardersexploot houdende dagvaarding ? ».

b. Bij vonnis van 29 november 2016 in zake het openbaar ministerie tegen D. P.W., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 2 december 2016, heeft de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent, de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met artikel 203 Wetboek van Strafvordering en artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van gevangenzittende of geïnterneerde personen, de bepalingen over de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet, (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat de rechtsgeldigheid van het hoger beroep, op straffe van verval, afhankelijk wordt gemaakt van het tijdig indienen van een regelmatig grievenverzoekschrift indien de akte van aanhangigmaking van het hoger beroep gebeurt volgens de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bedoelde verklaring, welke als akte van hoger beroep open staat voor alle betrokken partijen, terwijl de rechtsgeldigheid van het hoger beroep niet op straffe van verval, afhankelijk wordt gemaakt van het indienen van een regelmatig grievenverzoekschrift indien de akte van aanhangigmaking van het hoger beroep gebeurt volgens de in artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van gevangenzittende of geïnterneerde personen bedoelde verklaring van hoger beroep ?

2. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met artikel 203 Wetboek van Strafvordering en artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van gevangenzittende of geïnterneerde personen, de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat, aan de partij die beroep aantekent overeenkomstig artikel 203 Wetboek van Strafvordering, een bijkomende substantiële vormvereiste wordt opgelegd op straffe van verval van haar beroep, terwijl diezelfde vormvereiste niet wordt opgelegd aan de enige partij die beroep kan aantekenen overeenkomstig artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van gevangenzittende of geïnterneerde personen, met name de gevangenzittende of geïnterneerde persoon ?

3. Schendt artikel 204 Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door de wet van 05.02.2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, samen gelezen met artikel 203 Wetboek van Strafvordering en artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van

gevangenzittende of geïnterneerde personen, de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (met name de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet) én artikel 6.1 E.V.R.M., in die zin geïnterpreteerd dat, aan de partij die beroep aantekent, overeenkomstig artikel 203 Wetboek van Strafvordering, een bijkomende substantiële vormvereiste wordt opgelegd op straffe van verval van haar beroep, terwijl diezelfde vormvereiste niet wordt opgelegd aan de enige partij die beroep kan aantekenen overeenkomstig artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van gevangenzittende of geïnterneerde personen, met name de gevangenzittende of geïnterneerde persoon, ook indien deze na het verrichten van de verklaring bedoeld in artikel 1 van de Wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep van gevangenzittende of geïnterneerde personen, doch vóór het verstrijken van de termijn bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, in vrijheid gesteld wordt dan wel een raadsman raadpleegt ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 6482 en 6555 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- de procureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde (in de zaak nr. 6482);
- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Jacobowitz en Mr. A. Poppe, advocaten bij de balie te Brussel (in de twee zaken).

Bij beschikking van 7 juni 2017 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers E. Derycke en P. Nihoul te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 21 juni 2017 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, zijn de zaken op 21 juni 2017 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en rechtspleging in de bodemgeschillen*

Het bodemgeschil in de zaak nr. 6482 heeft betrekking op het hoger beroep dat het openbaar ministerie door middel van een ondertekende akte van hoger beroep met bevel tot dagvaarding heeft ingesteld tegen een vonnis waarbij de beklagde in eerste aanleg werd veroordeeld voor verkeersmisdrijven. Volgens de beklagde zijn de grieven waarop het openbaar ministerie steunt, manifest onjuist, ten gevolge waarvan het door het openbaar ministerie ingestelde hoger beroep, op grond van artikel 204, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering, als onontvankelijk moet worden afgewezen.

De verwijzende rechter stelt vast dat de verplichting tot het opstellen van een grievenverzoekschrift, dat sinds 1 maart 2016 een bijkomende substantiële vormvereiste is voor de rechtsgeldigheid van het hoger beroep,

enkel geldt in geval van toepassing van de artikelen 203 *juncto* 204 van het Wetboek van strafvordering, maar niet in geval van toepassing van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering. Bovendien is de termijn om beroep aan te tekenen voor het openbaar ministerie in artikel 205 van het Wetboek van strafvordering tien dagen langer dan de termijn waarover de andere partijen beschikken in artikel 203 van het Wetboek van strafvordering. De verwijzende rechter stelt ook vast dat de vraag of het openbaar ministerie beschikt over een termijn van 30 dagen dan wel 40 dagen om een grievenverzoekschrift neer te leggen, niet duidelijk is, aangezien artikel 204 van het Wetboek van strafvordering verwijst naar artikel 203 van het Wetboek van strafvordering en de termijn daarin is vastgelegd op dertig dagen, terwijl de termijn in artikel 205 van het Wetboek van strafvordering is vastgelegd op veertig dagen. Tot slot ziet de verwijzende rechter niet op welke wijze het openbaar ministerie zijn grieven kenbaar zou moeten maken, bij het instellen van hoger beroep overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering.

Dienvolgens stelt de verwijzende rechter in de zaak nr. 6482 de vier bovenvermelde prejudiciële vragen.

Het bodemgeschil in de zaak nr. 6555 heeft betrekking op een hoger beroep dat overeenkomstig artikel 203 van het Wetboek van strafvordering is ingesteld door een beklaagde-geïnterneerde die heeft nagelaten de vormvoorwaarde van artikel 204 van het Wetboek van strafvordering na te leven.

De verwijzende rechter twijfelt of het hoger beroep ontvankelijk is en of artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, in de interpretatie dat het hoger beroep zelfs ontvankelijk zou zijn indien geen grievenverzoekschrift is neergelegd, geen schending zou uitmaken van de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet en van artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Dienvolgens stelt de verwijzende rechter de drie bovenvermelde prejudiciële vragen.

III. *In rechte*

- A -

Zaak nr. 6482

A.1.1. De Ministerraad merkt allereerst op dat, gelet op de wil van de wetgever om partijen te verplichten hun grieven op te nemen in de akte waarmee hoger beroep wordt ingesteld en het gebrek aan voorbehoud in artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, de artikelen 204 en 205 van het Wetboek van strafvordering zo dienen te worden geïnterpreteerd dat zij het openbaar ministerie de verplichting opleggen om de grieven tegen het eerste vonnis kenbaar te maken, hetzij door de neerlegging van een grievenformulier ter griffie dan wel door de opname van die grieven in het exploit van dagvaarding of het toevoegen van het grievenverzoekschrift aan die dagvaarding.

In het licht van die vaststelling, onderzoekt de Ministerraad de vier prejudiciële vragen.

A.1.2. Wat de eerste en tweede prejudiciële vraag betreft, voert de Ministerraad aan dat de verwijzende rechter van het Hof wenst te vernemen of artikel 204 van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet en artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens schendt, in de interpretatie dat het de voorwaarde oplegt om bij het instellen van het hoger beroep de grieven kenbaar te maken, terwijl die niet het geval zou zijn voor het hoger beroep ingesteld op grond van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering. De verwijzende rechter gaat er immers van uit dat de vereiste van een nauwkeurig grievenverzoekschrift op straffe van verval enkel geldt bij toepassing van artikel 203 van het Wetboek van strafvordering, omdat artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, dat die vereiste wettelijk verankert, enkel refereert aan artikel 203 en niet aan artikel 205 van het Wetboek van strafvordering.

Echter, de Ministerraad is van oordeel dat, gelet op de wil van de wetgever om het openbaar ministerie te onderwerpen aan de verplichting de grieven waarop het beroep steunt weer te geven, artikel 204, vierde lid, van het Wetboek van strafvordering zo dient te worden begrepen dat die verplichting eveneens geldt in geval van instellen van hoger beroep door het openbaar ministerie op grond van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering. Aan die verplichting wordt, gelet op het legitieme doel van de in het geding zijnde bepaling dat

erin bestaat de procedure in hoger beroep sneller en efficiënter te laten verlopen zonder dat de kwaliteit van de rechtsbedeling of de rechten van de verdediging in het gedrang komen, tegemoetgekomen door de vermelding van die grieven in de dagvaarding dan wel door de neerlegging ter griffie van een grievenverzoekschrift dat in voorkomend geval als bijlage bij de dagvaarding kan worden gevoegd.

A.1.3. Wat de derde prejudiciële vraag betreft, voert de Ministerraad aan dat de verplichting tot mededeling van de grieven in het dagvaardingsexploot dan wel in een grievenverzoekschrift, al dan niet als bijlage bij het exploot gevoegd, ook geldt wanneer het openbaar ministerie hoger beroep instelt met toepassing van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering. Daarnaast beschikt het openbaar ministerie dat hoger beroep instelt overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering over dezelfde termijn om zijn grieven kenbaar te maken in het dagvaardingsexploot dan wel in een bijkomend ter griffie neergelegd verzoekschrift.

Rekening houdend met het arrest nr. 49/97 van 14 juli 1997 dient, volgens de Ministerraad, te worden vastgesteld dat de langere termijn geboden aan het openbaar ministerie bij de rechtbank die van het beroep kennis neemt, redelijk verantwoord is doordat het openbaar ministerie eerst kennis moet kunnen nemen van het hoger beroep van de partijen die een dergelijk beroep mogen instellen, om te kunnen bepalen of er aanleiding is om de gehele strafvordering aan het oordeel van de appelrechter te onderwerpen, dat dit hoger beroep binnen die termijn moet worden betekend bij gerechtsdeurwaardersexploot en dat de beklaagde de laatste nuttige dag van de termijn van 15 dagen kan afwachten alvorens hoger beroep in te stellen. Derhalve meent de Ministerraad dat de langere termijn voor het openbaar ministerie verantwoord is vanwege de bijzondere positie en het eigen statuut van het openbaar ministerie; het openbaar ministerie vertegenwoordigt immers het algemeen belang (zie arresten nrs. 70/2005, 191/2005, 182/2008).

Ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft, volgens de Ministerraad, reeds geoordeeld dat de langere termijn voor het instellen van het hoger beroep voor het openbaar ministerie het beginsel van de gelijkheid van wapens niet schendt voor zover er incidenteel beroep mogelijk is (EHRM, 3 oktober 2006, *Naceur t. Frankrijk*, § 40; 22 augustus 2008, *Gacon t. Frankrijk*, § 33). De Ministerraad meent dat naar het Belgisch recht in voldoende waarborgen is voorzien in artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, tegen initiatieven van het openbaar ministerie tijdens die langere termijn. In de hypothese van een hoger beroep op grond van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, is er op grond van artikel 203, § 4, van het Wetboek van strafvordering incidenteel beroep mogelijk voor de burgerlijke rechtsvordering. De beklaagde heeft geen incidenteel beroep nodig voor de andere belangen vermits hij zich, als antwoord op het hoger beroep van het openbaar ministerie op grond van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, kan verdedigen door de vrijspraak of een vermindering van straf te vragen.

De Ministerraad besluit dat de langere beroepstermijn van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, die enkel voor het openbaar ministerie geldt, steunt op objectieve en redelijke criteria die redelijk verantwoord zijn en derhalve dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

A.1.4. Wat de vierde prejudiciële vraag betreft, herhaalt de Ministerraad dat de verplichting om de grieven weer te geven eveneens geldt in geval van instellen van het hoger beroep door het openbaar ministerie op grond van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering. De partijen en de rechter die de zaak behandelt, kunnen kennis nemen van de grieven geformuleerd door het openbaar ministerie in de akte van dagvaarding die betekend wordt en toegevoegd wordt aan het dossier van de rechtspleging dan wel in het grievenverzoekschrift dat werd neergelegd ter griffie en dus eveneens werd toegevoegd aan het dossier van de rechtspleging, ongeacht of dat verzoekschrift al dan niet wordt toegevoegd aan de dagvaarding. Bijgevolg waarborgt, volgens de Ministerraad, de betekening in de zin van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, eveneens het doel van de wetgever om de strafprocedure efficiënter te maken, zonder de rechten van verdediging van de partijen in het gedrang te brengen.

A.2.1. Allereerst merkt het openbaar ministerie op dat het Hof reeds meerdere malen heeft geoordeeld dat tussen het openbaar ministerie en de andere partijen in een strafproces een fundamenteel verschil bestaat, dat op een objectief criterium berust. Ook inzake het verschil in behandeling voor het aantekenen van het hoger beroep heeft het Hof zich reeds uitgesproken (arrest nr. 49/97). Het arrest van het Hof van Cassatie van 4 november 1997 maakt, volgens het openbaar ministerie, duidelijk dat artikel 205 van het Wetboek van strafvordering erop gericht is het openbaar ministerie toe te laten te onderzoeken of het al dan niet zinvol is, gelet op het hoger beroep dat door de beklaagde werd aangetekend, alsnog hoger beroep aan te tekenen. Daartoe werd aan het openbaar ministerie een bijkomende termijn toegekend, teneinde het openbaar ministerie de tijd en de mogelijkheid te geven een dergelijk onderzoek te voeren. Het is immers pas op dat ogenblik dat het openbaar ministerie met kennis van zaken kan beslissen om alsnog principaal hoger beroep aan te tekenen, of in

voorkomend geval een volgeroep in te stellen, in acht genomen het al dan niet aangetekende beroep van de beklagde. Een dergelijk verschil in behandeling maakt geen discriminatie uit.

A.2.2. Het openbaar ministerie merkt op dat de eerste en de tweede prejudiciële vraag in wezen dezelfde mogelijke schending aanvoeren, namelijk of het onderscheid dat wordt gemaakt tussen de partij die hoger beroep aantekent, overeenkomstig artikel 203 van het Wetboek van strafvordering, en die gebonden is een grievenverzoekschrift in te dienen en de partij die hoger beroep aantekent overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, en die hierdoor niet gebonden is, niet strijdig is met de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet en met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Met de invoering van het grievenverzoekschrift wilde de wetgever komen tot een meer rationele en afgeslankte beroepsprocedure, en vermijden dat de behandeling van een zaak in hoger beroep gewoon erin zou bestaan hetzelfde strafproces nog eens over te doen. De grieven die de beklagde formuleert, zijn zeer zinvol voor de latere beoordeling door het openbaar ministerie om al dan niet hoger beroep aan te tekenen. Een duidelijke omschrijving van de grieven geeft het openbaar ministerie de mogelijkheid om met kennis van zaken te oordelen of het al dan niet noodzakelijk is zelf nog hoger beroep aan te tekenen of minstens het beroep te volgen.

Bij een hoofdberoep of principaal beroep tekent het openbaar ministerie zelf beroep aan omdat het gegriefd is door het vonnis van de eerste rechter. De invoering van het grievenstelsel heeft tot doel de instroom van de beroepsprocedures in te dijken en de doorstroom van zaken in beroep te bespoedigen. Bij een hoofdberoep draagt het openbaar ministerie mee de verantwoordelijkheid voor die instroom en kan het niet anders worden behandeld dan de beklagde. Derhalve geldt de verplichting om grieven te formuleren ook voor het openbaar ministerie wanneer het openbaar ministerie een hoofdberoep aantekent.

Echter, het zou allerminst logisch zijn dat de grieven ook in het geval van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering bij grievenverzoekschrift moeten worden neergelegd ter griffie. Nog los van het feit dat dit een overdreven formalistische vereiste zou zijn, moet worden vastgesteld dat de rechten van verdediging en de wapengelijkheid met een dergelijke werkwijze niet zouden worden bevorderd. Immers, door de betekening van het dagvaardingsexploot met onmiddellijke vermelding van de grieven, heeft de beklagde *ab initio*, zodra hij kennis krijgt van het beroep van het openbaar ministerie, ook kennis van de grieven. Voormelde interpretatie vindt eveneens steun in de omzendbrief van het college van procureurs-generaal COL 5/2016 (p. 15).

Derhalve meent het openbaar ministerie dat, in de interpretatie dat bij het aantekenen van een principaal hoger beroep door het openbaar ministerie met toepassing van artikel 205 van het Wetboek van strafvordering geen grieven zouden dienen te worden meegedeeld, artikel 205 van het Wetboek van strafvordering een onderscheid maakt, dat niet kan steunen op een objectief criterium dat redelijk verantwoord is. In de interpretatie dat er wel grieven dienen te worden aangevoerd, doch deze kunnen worden aangevoerd in het dagvaardingsexploot, ziet het openbaar ministerie geen schending.

A.2.3. Wat de derde prejudiciële vraag betreft, voert het openbaar ministerie aan dat die vraag handelt over de verschillende termijnen voor het indienen van een grievenverzoekschrift bij een principaal hoger beroep. Voormelde vraag werd door het Hof reeds beantwoord in zijn arrest nr. 47/97 en door het Hof van Cassatie in zijn arrest van 4 november 1997.

A.2.4. Wat de vierde prejudiciële vraag betreft, merkt het openbaar ministerie op dat die vraag erop gericht is te vernemen of het openbaar ministerie hoe dan ook gehouden is een grievenverzoekschrift neer te leggen ter griffie bij het aantekenen van een hoger beroep overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering. Gelet op hetgeen reeds is opgemerkt naar aanleiding van de eerste en tweede prejudiciële vraag, dient ook die vraag ontkennend te worden beantwoord.

Zaak nr. 6555

A.3.1. Opnieuw merkt de Ministerraad op dat, gelet op de wil van de wetgever om de partijen te verplichten hun grieven op te nemen in de akte waarmee hoger beroep wordt ingesteld en het gebrek aan voorbehoud in artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, de artikelen 204 en 205 van het Wetboek van strafvordering zo dienen te worden geïnterpreteerd dat zij het openbaar ministerie de verplichting opleggen om de grieven tegen het eerste vonnis kenbaar te maken, hetzij door neerlegging van een grievenformulier ter griffie

dan wel door de opname van die grieven in het exploit van dagvaarding of het toevoegen van het grievenverzoekschrift aan die dagvaarding.

In het licht van die vaststelling, onderzoekt de Ministerraad de drie prejudiciële vragen.

A.3.2. In tegenstelling tot hetgeen in de zaak nr. 6482 het geval is, stelt de Ministerraad vast dat ook artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen in het geding is. De verwijzende rechter stelt de drie prejudiciële vragen in de interpretatie dat de verplichting tot het opstellen van een grievenverzoekschrift enkel geldt in geval van toepassing van de artikelen 203 *juncto* 204 van het Wetboek van strafvordering, maar niet in geval van toepassing van artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 waardoor de gedetineerde of geïnterneerde personen niet ertoe gehouden zou zijn een grievenverzoekschrift, als ontvankelijkheidsvereiste, in te dienen.

De Ministerraad voert aan dat de vormvereiste van artikel 204 van het Wetboek van strafvordering dient te worden nageleefd door zowel de beklaagde, de burgerrechtelijk aansprakelijke partij, de eventueel tussenkommende partijen, de burgerlijke partij en het openbaar ministerie; daarbij is het van geen belang of de beklaagde in kwestie al dan niet gedetineerd of geïnterneerd is. Dit wordt, volgens de Ministerraad, bevestigd in de parlementaire voorbereiding die stelt dat « een bij koninklijk besluit bepaald formulier [...] ter beschikking [zal] worden gesteld van de eisers in beroep in de griffies, gevangenissen, enz. teneinde zij die noch een advocaat noch een ruime scholing hebben de mogelijkheid te bieden zich bewust te worden van de draagwijdte van de akte van hoger beroep en van de mogelijkheid om die te beperken » (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 85).

Artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 bevat een uitzondering op de in artikel 203 van het Wetboek van strafvordering bepaalde verplichting om het hoger beroep in te stellen bij de rechtbank die het oorspronkelijke vonnis heeft gewezen. Omdat die wet betrekking heeft op personen die zich niet vrij kunnen verplaatsen ingevolge hun detentie of internering kunnen zij bij de directie van de inrichting of bij een gemachtigde een verklaring afleggen dat zij hoger beroep wensen in te stellen. De directie of een gevolmachtigde stelt daarvan een proces-verbaal op en deelt dit mee aan de griffie van de bevoegde rechtbank.

A.3.3. Rekening houdend met het doel dat wordt nagestreefd door de verplichting om de grieven in het verzoekschrift te vermelden, te weten een doelmatigere behandeling van strafzaken in hoger beroep, dient, volgens de Ministerraad, te worden aangenomen dat de wetgever die verplichting heeft willen opleggen aan iedere partij die het rechtsmiddel aanwendt, met inbegrip van de beklagden die reeds gedetineerd of geïnterneerd zijn. De wetgever heeft die wil uitgedrukt in het Wetboek van strafvordering, dat de *lex generalis* vormt, en waarvan de wet van 25 juli 1893 de *lex specialis* is. Met artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 heeft de wetgever enkel een uitzondering gemaakt met betrekking tot de plaats en de manier waarop die personen hoger beroep kunnen indienen. Artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 sluit echter niet uit dat de ontvankelijkheidsvoorwaarden waarin artikel 204 van het Wetboek van strafvordering voorziet, ook gelden op het hoger beroep ingesteld in de gevangenis. Bovendien blijkt niet uit artikel 203 van het Wetboek van strafvordering dat een uitzondering zou worden gemaakt op het verplichte grievenverzoekschrift voor personen die reeds van hun vrijheid zijn beroofd.

Derhalve bestaat, volgens de Ministerraad, het verschil in behandeling niet en dienen de prejudiciële vragen ontkennend te worden beantwoord.

A.3.4. In ondergeschikte orde meent de Ministerraad dat de tweede en de derde prejudiciële vraag niet nuttig zijn voor de oplossing van het geschil. Immers, een positief antwoord zou, volgens hem, tot gevolg hebben dat de verplichting om een grievenverzoekschrift neer te leggen niet meer van toepassing zou zijn op niet-gedetineerden, terwijl de beklaagde in het bodemgeschil een gedetineerde is, zodat de in het geding zijnde bepaling niet van toepassing is op het bodemgeschil.

Daarnaast zou een positief antwoord ertoe leiden een lacune in de wetgeving tot stand te brengen. In dat geval zou aan de gedetineerden eveneens de verplichting moeten worden opgelegd om een grievenverzoekschrift neer te leggen. In elk geval vloeit de ongelijke behandeling niet voort uit artikel 204 van het Wetboek van strafvordering maar wel uit het vermeende gebrek aan verplichting voor gedetineerden en geïnterneerden om een grievenverzoekschrift neer te leggen.

- B -

B.1.1. Artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, zoals vervangen bij artikel 89 van de wet van 5 februari 2016 « tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie », bepaalt :

« Op straffe van verval van het hoger beroep bepaalt het verzoekschrift nauwkeurig de grieven die tegen het vonnis worden ingebracht, met inbegrip van de procedurele grieven, en wordt het verzoekschrift binnen dezelfde termijn en op dezelfde griffie ingediend als de in artikel 203 bedoelde verklaring. Het verzoekschrift wordt ondertekend door de eiser in beroep of zijn advocaat, of door een ander bijzonder gevolmachtigde. In dit laatste geval wordt de volmacht bij het verzoekschrift gevoegd.

Dit verzoekschrift kan ook rechtstreeks worden ingediend op de griffie van de rechtbank of van het hof waarvoor het hoger beroep wordt gebracht.

Daartoe kan een formulier, waarvan het model wordt bepaald door de Koning, worden gebruikt.

Deze bepaling geldt ook voor het openbaar ministerie ».

B.1.2. De wet van 5 februari 2016 « tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie » (ook wel de « Potpourri II-wet » genoemd) beoogt het strafrecht en de strafrechtspleging te verbeteren en te moderniseren, teneinde de rechtsbedeling efficiënter, sneller en goedkoper te doen verlopen zonder de kwaliteit van de rechtsbedeling of de fundamentele rechten van de rechtzoekenden in het gedrang te brengen (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 3, en DOC 54-1418/005, p. 5).

De wetswijziging past in een ruimere hervorming van justitie, zoals vooropgesteld in het plan « Een efficiëntere justitie voor meer rechtvaardigheid » van de minister van Justitie dat op 18 maart 2015 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers werd voorgesteld. Bij de voormelde wet worden « in afwachting van de globale hervorming van het strafprocesrecht [...] al wel punctuele maatregelen [...] genomen waarvan kan worden aangenomen dat ze de werklast onmiddellijk positief zullen beïnvloeden en de procedure efficiënter maken, zonder te raken aan de fundamentele rechten van de partijen in de procedure. [...] Soms gaat het om gerichte maatregelen, andere maatregelen zijn fundamenteler van aard. Zij beogen een gemeenschappelijk doel, te weten de dienstverlening van justitie te verbeteren en te

moderniseren en verspillingen van tijd, energie en geld, die ondraaglijk zijn geworden, te beperken » (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 4).

B.1.3. De wijziging van de in het geding zijnde bepaling beoogt « meer doeltreffende strafrechtelijke procedures door de invoering van de verplichting om in hoger beroep een verzoekschrift neer te leggen » (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 3), waarin « de grieven, die tegen het in eerste aanleg gewezen vonnis worden geformuleerd, nauwkeurig » (*ibid.*, p. 83) moeten worden bepaald. In artikel 204 van het Wetboek van strafvordering wordt « de verplichting [veranker] om bij het instellen van hoger beroep een verzoekschrift in te dienen, waarin de grieven, met inbegrip (cf. advies van de Raad van State, nr. 69) van de procedurele grieven, die tegen het bestreden vonnis worden ingebracht, nauwkeurig worden bepaald. Dit impliceert dat wordt gepreciseerd op welke punten en om welke redenen de in eerste aanleg gewezen beslissing moet worden gewijzigd, en niet de middelen. Deze verplichting geldt eveneens voor het openbaar ministerie. Bij gebreke hiervan kan de rechter het hoger beroep onontvankelijk verklaren » (*ibid.*, p. 84).

B.2. De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of artikel 204 van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt, in die zin geïnterpreteerd dat de verplichting tot het indienen van een regelmatig grievenverzoekschrift tot hoger beroep niet geldt wanneer het openbaar ministerie hoger beroep aantekent overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering (eerste en tweede prejudiciële vraag in de zaak nr. 6482), dan wel in de interpretatie dat het openbaar ministerie, wanneer het hoger beroep aantekent overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, beschikt over een termijn van 40 dagen om het grievenverzoekschrift neer te leggen dan wel mede te betekenen in het gerechtsdeurwaardersexploot houdende dagvaarding, terwijl die termijn *normaliter* 30 dagen bedraagt (derde en vierde prejudiciële vraag in de zaak nr. 6482).

Tevens wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of artikel 204 van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt, in die zin geïnterpreteerd dat de verplichting tot het indienen van een regelmatig grievenverzoekschrift tot hoger beroep niet geldt wanneer een geïnterneerde, dan wel een

gedetineerde, hoger beroep instelt overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de betekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen (eerste en tweede prejudiciële vraag in de zaak nr. 6555), zelfs niet wanneer hij, na het verrichten van de verklaring overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 en vóór het verstrijken van de termijn in artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, in vrijheid is gesteld, dan wel een raadsman heeft geraadpleegd (derde prejudiciële vraag in de zaak nr. 6555).

B.3. Voor het beantwoorden van de gestelde prejudiciële vragen dient eveneens rekening te worden gehouden met de artikelen 203, 205 en 210 van het Wetboek van strafvordering, alsook met artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen.

Artikel 203 van het Wetboek van strafvordering bepaalt :

« § 1. Behoudens de uitzondering van artikel 205 hierna, vervalt het recht van hoger beroep, indien de verklaring van hoger beroep niet gedaan is op de griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen, uiterlijk dertig dagen na de dag van die uitspraak en indien het vonnis bij verstek is gewezen, uiterlijk dertig dagen na de dag van de betekening ervan aan de veroordeelde partij of aan haar woonplaats.

Het openbaar ministerie beschikt over een bijkomende termijn van tien dagen om hoger beroep in te stellen, nadat de beklaagde of de burgerrechtelijk aansprakelijke partij hoger beroep heeft ingesteld.

§ 2. Is het hoger beroep tegen de burgerlijk partij gericht, dan beschikt deze over een bijkomende termijn van tien dagen om hoger beroep in te stellen tegen de beklaagden en de burgerrechtelijk aansprakelijke personen die zij in de zaak wil doen blijven, onverminderd haar recht incidenteel beroep in te stellen overeenkomstig § 4.

§ 3. Gedurende die termijnen en gedurende de rechtspleging in hoger beroep wordt de tenuitvoerlegging van het vonnis geschorst. De vonnissen over de strafvordering, buiten die van veroordeling, vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging, alsook de vonnissen over de burgerlijke rechtsvordering kunnen echter bij een speciaal gemotiveerde beslissing uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad niettegenstaande hoger beroep.

§ 4. In alle gevallen waarin de burgerlijke rechtsvordering gebracht wordt voor de rechter in hoger beroep, kan de gedaagde bij een op de terechtzitting genomen conclusie incidenteel beroep instellen zolang de debatten in hoger beroep niet gesloten zijn ».

Artikel 205 van het Wetboek van strafvordering bepaalt :

« Het openbaar ministerie bij het hof of de rechtbank die van het beroep kennis moet nemen, moet, op straffe van verval, binnen veertig dagen te rekenen van de uitspraak van het vonnis, zijn beroep aantekenen, hetzij aan de beklaagde, hetzij aan de voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijke partij. Het exploit bevat dagvaarding. In het kader van de procedure van onmiddellijke verschijning bedoeld in artikel 216*quinquies* gebeurt deze dagvaarding binnen zestig dagen te rekenen van de uitspraak van het vonnis ».

Artikel 210 van het Wetboek van strafvordering bepaalt :

« Voordat de rechters hun gevoelens uiten, worden de beklaagde, onverschillig of hij vrijgesproken dan wel veroordeeld is, de voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijke personen, de burgerlijke partij, of hun advocaat en de procureur-generaal gehoord over de nauwkeurig bepaalde grieven die tegen het vonnis worden ingebracht, en zulks in de door de rechter te bepalen volgorde. De beklaagde of zijn advocaat heeft, indien hij het vraagt, altijd het laatste woord.

Behoudens de grieven opgeworpen zoals bepaald in artikel 204, kan de beroepsrechter slechts de grieven van openbare orde ambtshalve opwerpen die betrekking hebben op de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen dan wel op :

- zijn bevoegdheid;
- de verjaring van de feiten die bij hem aanhangig zijn gemaakt;
- het gegeven dat de feiten die bij hem wat betreft de schuldvraag aanhangig zijn gemaakt, geen misdrijf zijn of de noodzaak om deze feiten te herkwalficeren of een niet te herstellen nietigheid die het onderzoek naar deze feiten aantasten.

De partijen worden verzocht om zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen middelen ».

Artikel 1 van de wet van 25 juli 1893, zoals het van toepassing was op het bodemgeschild in de zaak nr. 6555, bepaalde :

« In de centrale gevangenissen, de huizen van verzekering, de huizen van arrest en de inrichtingen voorzien bij de wet van 9 April 1930, tot bescherming der maatschappij, de bedelaarsgestichten, de toevluchtshuizen en de Rijksweldadigheidsgestichten, worden door de personen die er in opgesloten of geïnterneerd zijn, de verklaringen van hooger beroep in strafzaken, aan de bestuurders van die inrichtingen of aan hun gemachtigde gedaan. Die verklaringen hebben dezelfde uitwerking als die ter griffie of door den griffier ontvangen.

Er wordt daarvan proces-verbaal opgemaakt in een daartoe bestemd register.

De bestuurders geven er terstonds bericht van aan den griffier der rechtbank of van het hof waarvan de aangevallen beslissing uitgaat, en zenden hem, binnen de vier en twintig uren, afschrift van het proces-verbaal ».

Ten aanzien van het openbaar ministerie (zaak nr. 6482)

B.4. Uit de feiten van het bodemgeschil blijkt dat de situatie van alle betrokken partijen, met inbegrip van het openbaar ministerie, die een verklaring van hoger beroep met een grievenverzoekschrift moeten indienen tegen een vonnis van de politierechtbank en die daartoe in beginsel over een termijn van dertig dagen beschikken (artikel 203 van het Wetboek van strafvordering), wordt vergeleken met de situatie van het openbaar ministerie bij de rechtbank die of het hof dat van het beroep kennis moet nemen, dat beschikt over een termijn van veertig dagen om zijn hoger beroep tegen een vonnis van de politierechtbank te doen betekenen, en zonder verplicht te zijn een grievenverzoekschrift in te dienen (artikel 205 van het Wetboek van strafvordering).

B.5.1. Het recht op toegang tot de rechter, dat een onderdeel is van het recht op een eerlijk proces, kan worden onderworpen aan ontvankelijkheidsvoorwaarden, met name wat betreft het instellen van een rechtsmiddel. Die voorwaarden mogen er echter niet toe leiden dat het recht op zodanige wijze wordt beperkt dat de kern ervan wordt aangetast. Dit zou het geval zijn wanneer de beperkingen geen wettig doel nastreven of indien er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

De verenigbaarheid van die beperkingen met het recht op toegang tot een rechterlijke instantie hangt af van de bijzonderheden van de in het geding zijnde procedure en wordt beoordeeld in het licht van het proces in zijn geheel (EHRM, 24 februari 2009, *L'Erablière* t. België, § 36; 29 maart 2011, *R.T.B.F.* t. België, § 69; 18 oktober 2016, *Miessen* t. België, § 64).

B.5.2. Meer in het bijzonder zijn de regels betreffende de vormvoorschriften en termijnen om beroep in te stellen gericht op een goede rechtsbedeling en het weren van de risico's van rechtsonzekerheid. Die regels mogen de rechtzoekenden echter niet verhinderen de beschikbare rechtsmiddelen te doen gelden.

B.6. Tussen het openbaar ministerie en de andere partijen in een strafproces bestaat een fundamenteel verschil dat op een objectief criterium steunt : het openbaar ministerie vervult, in het algemeen belang, de opdrachten van openbare dienst met betrekking tot de opsporing en de vervolging van de misdrijven (artikelen 22 tot 47 van het Wetboek van strafvordering) en vordert de toepassing van de strafwet (artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek); de andere partijen verdedigen hun persoonlijk belang.

Dat objectief verschil tussen de situatie van het openbaar ministerie en de andere partijen in het strafproces is aanwezig gedurende de gehele strafvordering.

B.7. Weliswaar dient in de fase van de strafvordering voor de vonnisgerechten ook rekening te worden gehouden met het recht op een eerlijk proces en inzonderheid met het beginsel van de « wapengelijkheid » van de partijen, maar die beginselen hebben niet een zo verregaande draagwijdte dat zij elk verschil in behandeling tussen het openbaar ministerie en de verdachte in de weg zouden staan.

B.8. In de interpretatie die de verwijzende rechter aan de toetsing van het Hof heeft voorgelegd, zou het indienen van een grievenverzoekschrift, bepaald in artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, enkel vereist zijn wanneer hoger beroep, overeenkomstig artikel 203 van het Wetboek van strafvordering, wordt ingesteld door het doen van een verklaring van hoger beroep op de griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen, waarbij de partijen in beginsel over een termijn van dertig dagen beschikken. Wanneer daarentegen het openbaar ministerie hoger beroep bij het hof dat of de rechtbank die van het beroep moet kennis nemen, overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering zou instellen, zou de verplichting tot het indienen van een grievenverzoekschrift niet gelden en zou het openbaar ministerie over een termijn van veertig dagen beschikken.

B.9.1. Met het invoeren van de verplichting om een grievenverzoekschrift (eerste en tweede prejudiciële vraag in de zaak nr. 6482) in te dienen, in voorkomend geval samen met een verklaring van hoger beroep, op straffe van verval van het hoger beroep (artikel 203 van het Wetboek van strafvordering), wilde de wetgever een doelmatigere behandeling van strafzaken bewerkstelligen. Het verplicht grievenverzoekschrift dient te preciseren op welke punten de in eerste aanleg gewezen beslissing moet worden gewijzigd, maar dient geen middelen te omschrijven. Die verplichting geldt ook voor het openbaar ministerie wanneer het

een verklaring van hoger beroep, met toepassing van artikel 203 van het Wetboek van strafvordering, indient (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/005, p. 15).

In artikel 204, derde lid, van het Wetboek van strafvordering wordt uitdrukkelijk bepaald dat voor het bepalen van de grieven « een formulier, waarvan het model wordt bepaald door de Koning, [kan] worden gebruikt », met de bedoeling om diegene die noch een advocaat, noch een ruime scholing hebben, de mogelijkheid te bieden zich bewust te worden van de draagwijdte van de akte van hoger beroep en van de mogelijkheid om die te beperken (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 85). Een grief in de zin van dat artikel is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt. Niet vereist is dat de appellant in zijn verzoekschrift of zijn grievenformulier reeds opgave doet van de redenen waarom hij die hervorming vraagt; de appelrechter oordeelt onaantastbaar in feite of de grieven die in het verzoekschrift of het grievenformulier zijn opgegeven, voldoende nauwkeurig zijn (Cass. 18 april 2017, P.17.0031.N, P.17.0087.N, P.17.0105.N en P.17.0147; 3 mei 2017, P.17.0145.F; 28 juni 2017, P.17.0176.F; 27 september 2017, P.17.0257.F).

Derhalve kan de appellant zijn grieven in het grievenformulier aankruisen, waarbij hij facultatief nog opmerkingen kan maken. Het gebruik van het modelgrievensformulier, zoals bepaald in het koninklijk besluit van 18 februari 2016 tot uitvoering van artikel 204, derde lid, van het Wetboek van strafvordering, is derhalve voldoende.

B.9.2. Het doel dat erin bestaat een doelmatigere behandeling van strafzaken te bewerkstelligen, verantwoordt niet waarom het openbaar ministerie een regelmatig grievenverzoekschrift moet indienen, wanneer het hoger beroep instelt bij de rechtbank die het vonnis gewezen heeft overeenkomstig artikel 203 van het Wetboek van strafvordering, maar niet wanneer het hoger beroep instelt overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, aangezien artikel 205, net zoals artikel 203, aan het openbaar ministerie de mogelijkheid biedt hoger beroep in te stellen tegen een in eerste aanleg gewezen vonnis.

B.9.3. In de interpretatie vermeld in B.8 is artikel 204 van het Wetboek van strafvordering niet bestaanbaar met de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.10.1. De in het geding zijnde bepaling kan evenwel anders worden geïnterpreteerd. Rekening houdend met de vaststelling dat het de bedoeling van de wetgever was, de verplichting om de grieven kenbaar te maken in de akte waarmee hoger beroep wordt ingesteld, te willen opleggen aan iedere partij die het rechtsmiddel « hoger beroep » aanwendt, met inbegrip van het openbaar ministerie (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/005, p. 115), ongeacht de wijze waarop hoger beroep wordt ingesteld, kan worden aangenomen dat het openbaar ministerie eveneens de grieven moet aangeven die het wil aanvoeren wanneer het hoger beroep instelt overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering.

Immers, de termijn om hoger beroep in te stellen wordt, « gelet op de invoering van de verplichting om de grieven te bepalen » (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 83, en DOC 54-1418/005, p. 116), niet alleen verlengd in artikel 203 van het Wetboek van strafvordering maar tevens in artikel 205 van het Wetboek van strafvordering.

B.10.2. In die interpretatie is artikel 204 van het Wetboek van strafvordering bestaanbaar met de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.11.1. Voor wat de verschillende termijnregeling betreft, moet worden vastgesteld dat het feit dat het openbaar ministerie bij het hof dat of de rechtbank die van het beroep kennis moet nemen voor het instellen van het hoger beroep over een langere termijn beschikt dan de andere partijen, wordt verantwoord door de devolutieve werking van het hoger beroep : aangezien de saisine van de rechter in hoger beroep beperkt is tot de beschikkingen van het vonnis *a quo* die worden aangevochten en het hoger beroep van andere partijen in beginsel enkel op hun eigen belangen betrekking kan hebben en hun geen nadeel kan berokkenen, is het niet zonder redelijke verantwoording dat het openbaar ministerie, dat het algemeen belang behartigt, in voorkomend geval eerst kennis zou kunnen nemen van de omvang van het hoger beroep van de partijen die zulk een beroep vermogen in te stellen en die de draagwijdte ervan kunnen beperken, om alsdan te kunnen bepalen of er aanleiding is om de gehele strafvordering opnieuw aan het oordeel van de rechter te onderwerpen.

B.11.2. De beroepstermijn voor het openbaar ministerie bij de rechtbank die of het hof dat van het hoger beroep kennis moet nemen is mede verantwoord door het feit dat,

overeenkomstig artikel 205 van het Wetboek van strafvordering, zulk een hoger beroep binnen de gestelde termijn moet worden betekend bij exploit van gerechtsdeurwaarder, op straffe van niet-ontvankelijkheid.

Ten slotte, aangezien de andere partijen de laatste nuttige dag van de termijn van dertig dagen kunnen afwachten om bij eenvoudige verklaring hoger beroep in te stellen, is het niet zonder redelijke verantwoording dat aan het openbaar ministerie bij de rechtbank die of het hof dat van het beroep kennis moet nemen wegens de hiervoor vermelde redenen de mogelijkheid wordt geboden om hoger beroep in te stellen binnen veertig dagen. Enkel wanneer hoger beroep door een beklagde of een burgerlijk aansprakelijke partij wordt ingediend, wordt aan het openbaar ministerie een aanvullende termijn van tien dagen toegekend (artikel 203, § 1, van het Wetboek van strafvordering).

B.12. Artikel 204 van het Wetboek van strafvordering is bestaanbaar met de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre aan het openbaar ministerie een langere termijn wordt toegekend om een volgeroep in te stellen (artikel 203 van het Wetboek van strafvordering) dan wel om zijn beroep te doen betekenen (artikel 205 van het Wetboek van strafvordering).

Ten aanzien van de gedetineerde of de geïnterneerde (zaak nr. 6555)

B.13. Uit de feiten van het bodemgeschil blijkt dat de situatie van alle betrokken partijen, met inbegrip van het openbaar ministerie, die een verklaring van hoger beroep en een grievenverzoekschrift indienen tegen een vonnis van de politierechtbank en die daartoe in beginsel over een termijn van dertig dagen beschikken (artikel 203 van het Wetboek van strafvordering), wordt vergeleken met de situatie van de gedetineerde of geïnterneerde die slechts een verklaring van hoger beroep, zonder grievenverzoekschrift, moet doen aan de bestuurder of zijn gemachtigde van de inrichtingen waar die gedetineerde of geïnterneerde is opgesloten (artikel 1 van de wet van 25 juli 1893).

In de interpretatie van de verwijzende rechter zou artikel 204 van het Wetboek van strafvordering niet van toepassing zijn op de geïnterneerde of gedetineerde die,

overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893, een verklaring van hoger beroep doet aan de bestuurder van de inrichting of zijn gemachtigde.

B.14. Tussen de gedetineerde of geïnterneerde en de andere partijen in een strafproces bestaat een verschil dat op een objectief criterium steunt : de gedetineerde of geïnterneerde is niet bij machte zich vrij te verplaatsen.

B.15.1. Het doel dat erin bestaat een doelmatigere behandeling van strafzaken te bewerkstelligen verantwoordt niet waarom de andere partijen in het strafproces bij toepassing van artikel 203 van het Wetboek van strafvordering een regelmatig grievenverzoekschrift moeten indienen, maar dat die vereiste niet geldt voor de gedetineerde of geïnterneerde met toepassing van artikel 1 van de wet van 25 juli 1893. In de in B.13 uiteengezette interpretatie van de verwijzende rechter is het verschil in behandeling dat het gevolg is van de niet-toepasselijkheid van artikel 204 op de gedetineerde of de geïnterneerde niet redelijk verantwoord.

B.15.2. Het voormelde artikel 204 doorstaat echter de grondwettigheidstoetsing indien het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het van toepassing is op de gedetineerde of de geïnterneerde. Een dergelijke interpretatie is verzoenbaar met de bedoeling van de wetgever, die bij de aanneming van de wet van 5 februari 2016 uitdrukkelijk erop heeft gewezen dat « een bij koninklijk besluit bepaald formulier [...] ter beschikking [zal] worden gesteld van de eisers in beroep in de griffies, de gevangenissen, enz. » (*Parl. St.*, Kamer, 2015-2016, DOC 54-1418/001, p. 85).

B.15.3. Bovendien kan worden opgemerkt dat de wetgever intussen de in B.15.2 vermelde bedoeling heeft verwezenlijkt : artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 is gewijzigd ingevolge artikel 34 van de wet van 25 december 2016 « tot wijziging van de rechtspositie van de gedetineerden en van het toezicht op de gevangenissen en houdende diverse bepalingen inzake justitie » en bepaalt voortaan dat ook de gedetineerden en geïnterneerden, wanneer zij een verklaring van hoger beroep doen, die verklaring moeten laten vergezellen van een verzoekschrift « waarin nauwkeurig de grieven worden bepaald die tegen het vonnis worden ingebracht ».

Ingevolge die wetswijziging kunnen « opgesloten personen zowel de verklaring van hoger beroep als het verzoekschrift met opgave van de grieven [...] indienen in de gevangenis », aangezien voorheen de wet niet bepaalde dat « opgesloten personen dit verzoekschrift kunnen indienen in de gevangenis » (*Parl. St.*, Kamer, 2016-2017, DOC 54-1986/003, p. 49).

B.16. In de in B.15.2 uiteengezette interpretatie kan het hoger beroep dat vóór de inwerkingtreding van de in B.15.3 bedoelde wet van 25 december 2016 en overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 is ingesteld door gedetineerden of geïnterneerden niet onontvankelijk worden geacht om de enkele reden dat het geen uiteenzetting van de grieven bevat.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

1. - Artikel 204 van het Wetboek van strafvordering, in die zin geïnterpreteerd dat geen grievenverzoekschrift moet worden ingediend door het openbaar ministerie wanneer het hoger beroep instelt bij het in artikel 205 van het Wetboek van strafvordering bedoelde exploit van dagvaarding, schendt de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van mens.

- Dezelfde bepaling, in die zin geïnterpreteerd dat een grievenverzoekschrift moet worden ingediend door het openbaar ministerie wanneer het hoger beroep instelt bij het in artikel 205 van het Wetboek van strafvordering bedoelde exploit van dagvaarding, schendt niet de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van mens.

2. Dezelfde bepaling schendt niet de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre zij erin voorziet dat het openbaar ministerie bij de rechtbank die of het Hof dat kennis moet nemen van het hoger beroep beschikt over een termijn van veertig dagen te rekenen van de uitspraak van het vonnis om zijn beroep te doen betekenen.

3. - Dezelfde bepaling, in die zin geïnterpreteerd dat zij niet van toepassing is op de geïnterneerde of de gedetineerde die, overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen, een verklaring van hoger beroep doet aan de directeur van de instelling of aan zijn gemachtigde, schendt de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

- Dezelfde bepaling, in die zin geïnterpreteerd dat zij van toepassing is op de geïnterneerde of de gedetineerde die, overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen, een verklaring van hoger beroep doet aan de directeur van de instelling of aan zijn gemachtigde, schendt niet de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 18 januari 2018.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

E. De Groot